

EUROKONFERENSSI VUOROVAIKUTUKSESTA JA KIELITIETEESTÄ

Interactional Linguistics, EuroConference on the Linguistic Organization of Conversational Activities, 16.–21.9.2000, Spa, Belgia.

Interactional linguistics — kutsuttakoon sitä suomeksi vaikkapa vuorovaikutuslingvistiikaksi — houkutti syyskuun 2000 puolivälissä kahdeksisenkymmentä tutkijaa Belgian Spahan. Euroopan tiedesäätiön (European Science Foundation) rahoittaman konferenssin ajatuksena oli tuoda yh-

teen eurooppalaisia tutkijoita, joiden tutkimus käsittelee kieltä vuorovaikutuksessa. Joukkoon mahtui kielitieteilijöitä, foneetikkoja ja sosiologeja.

Konferenssin järjestelyistä vastasivat Margaret Selting (puheenjohtaja; Potsdamin yliopisto) ja Auli Hakulinen (varapu-

heenjohtaja; Helsingin yliopisto). Osanotajat valikoituivat enimmäkseen kutsumettelyllä: paikalle kutsuttiin 30 asiantuntijaa eri puolilta Eurooppaa (ja muutama amerikkalainenkin) sekä 30 nuorta tutkijaa. Myös omarahoitteinen osallistuminen oli mahdollista. Menettelyn tarkoituksena oli toisaalta synnyttää keskustelumahdollisuus vanhempien ja nuorempien tutkijoiden välille ja toisaalta luoda yhteistyömahdollisuuksia eurooppalaisille tutkijoille. Konferenssi toimi myös ikään kuin Euroopan tilanteen kartoituksena: se antoi tilaisuuden nähdä, missä nyt mennään eurooppalaisessa vuorovaikutustutkimuksessa. Näiden yhteistyömahdollisuuksien kautta konferenssin tarkoitus oli tietysti myös luoda suuntia tulevalle tutkimukselle.

Osanottajia konferenssissa oli kolmestatoista Euroopan maasta, ja lisäksi mukaan oli kutsuttu amerikkalaiset tutkijat Emanuel Schegloff, Cecilia Ford ja Barbara Fox. Suomalainen tutkimus oli viikon aikana hyvin esillä. Kutsuttuina asiantuntijoina puhuivat Marja-Leena Sorjonen ja Marja-Liisa Helasvuo. Lisäksi mukaan oli kutsuttu kaksi nuorta tutkijaa (Sara Routarinne ja Markku Haakana). Posteria esittelemässä oli yksi suomalainen omarahoitteinen osallistuja, Elise Kärkkäinen.

Ohjelma oli varsin tiivis. Jokainen kutsuttu puhuja piti 45 minuutin esitelmän, ja nuoret tutkijat saivat hieman lyhyemmät puheenvuorot. Lähes kaikki esitelmät oli järjestetty niin, että kaikki konferenssilaiset pääsivät niihin osallistumaan — ainoastaan yhtenä iltapäivänä jakaannuttiin kahteen rinnakkais sessioon seuraamaan esitelmää. Lisäksi ohjelmaan kuului aineistosesioita, joissa analysoitiin muun muassa italialaista, saksalaista ja suomalaista keskusteluaineistoa.

Konferenssin yleisteema oli siis vuorovaikutuslingvistiikka, tarkemmin sanottuna vuorovaikutustoimintojen kielellinen ra-

kentuminen. Avauspuheenvuorossaan Margaret Selting käsitteli vuorovaikutuslingvistiikka kielitieteen ja keskustelunanalyysin kohtauspisteenä tai yhteensulautumana. Hän esitti, että vuorovaikutuslingvistiikka on kielitiedettä, joka lähtee liikkeelle vuorovaikutuksesta ja sen rakenteista ja ottaa huomioon kielen vuorovaikutuksellisen luonteen. Samalla Selting tuntui ehdottavan, että vuorovaikutuslingvistiikka olisi ikään kuin oma paradigmansa, joka on jo syntynyt, kun kielitieteilijät ja keskusteluntutkijat ovat pohtineet ja analysoineet esimerkiksi kielipiirin ja vuorovaikutuksen suhteita. Tällainen määrittely ja rajanveto tuntui konferenssissa — ja ehkä erityisesti vielä käytävillä ja illallispöydissä — herättävän paljon keskustelua. Erityisesti puheeksi nousi vuorovaikutuslingvistiikan ja keskustelunanalyysin suhde: suurin osa konferenssin puhujista nojautui enemmän tai vähemmän selvästi keskustelunanalyttiseen metodiin, eivätkä monet oikopäätä mieltäneet olevansa vuorovaikutuslingvistejä — »uuden» paradigman olemassaolo jäi siis vielä ilmaan.

Muissa esitelmissä käsiteltiin varsin monia kielitieteellisesti ja vuorovaikutuksellisesti kiinnostavia asioita. Yhdeksi keskeiseksi teemaksi nousi prosodian merkitys ja analysointi vuorovaikutuksessa. Keskustelunanalyttinen prosodian tutkimus on lähentynyt viime vuosina voimakkaasti käyntiin, ja se näyttää lupaavan vahvoja ja jännittäviä tuloksia tulevaisuudessakin. Toisena suurena teemana esiin nousi vuorojen — tai vuoron rakenneyksiköiden — syntaksi: analysoitavina olivat muun muassa toisen puhujan vuorojen täydentäminen, lisäyksien ja jatkojen rakentaminen vuoroihin, projektio syntaksissa ja vuorovaikutuksessa. Näiden lisäksi esillä olivat esimerkiksi dialogipartikkelit, itsekorjaukset ja tiettyjen lausumatyyppien käyttö tiettyä keskustelutoimintaa rakentamassa. Aiheiden kirjo oli suuri, mikä kertoo osaltaan vuorovaikutuk-

sen ja kielitieteen rajakohdan monimutkaisuudesta ja rikkaudesta.

Suomalaiset osallistajat ovat jälkikomenteissaan painottaneet konferenssin an-nista kahta asiaa: kontaktien syntymistä ja toisaalta konferenssin monikielisyyden merkitystä. Konferenssin aikana syntyi aivan konkreettisia kontakteja monien muiden maiden tutkijoihin. Monenkieliset aineistot taas mahdollistivat sen, että erikielisistä vuorovaikutusaineistoista alkoi nähdä samanlaisuuksia ja erilaisuuksia. Mahdollisuus kielten väliseen vertailuun on siis olemassa. Tällaista vertailevaa tutkimusta tunnuttiin konferenssissa myös kaipaavan —

ainakin se nimettiin tulevaisuuden haasteeksi. Samalla syntyy mahdollisuuksia myös arvioida — kriittisestikin — niitä englannin kieleen perustuvia tutkimustuloksia, joihin keskustelunanalyytikot ovat tukeutuneet vahvasti.

Näiden haasteiden ja mahdollisuuksien toteutumista päästäneen jossain määrin tarkkailemaan jo kahden vuoden kuluttua. Silloin näet pidetään konferenssin toinen osa Espoossa, ja sen puheenjohtajana toimii Auli Hakulinen. ■

MARKKU HAAKANA

Sähköposti: *markku.haakana@helsinki.fi*